

JEL F10, M41

DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2024-2-6>

Марина Володимирівна КОВБАТЮК,

кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри теоретичної та прикладної економіки,
Державний університет інфраструктури та технологій
ORCID ID: [0000-0002-1149-6537](https://orcid.org/0000-0002-1149-6537)

Георгій Олександрович КОВБАТЮК,

асистент кафедри теоретичної та прикладної економіки,
Державний університет інфраструктури та технологій
ORCID ID: [0000-0001-8140-4506](https://orcid.org/0000-0001-8140-4506)

Вікторія Вікторівна ШКЛЯР,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки,
Державний університет інфраструктури та технологій
ORCID ID: [0000-0003-2651-0319](https://orcid.org/0000-0003-2651-0319)

Андрій Сергійович ПЕТУХОВ,

аспірант кафедри теоретичної та прикладної економіки,
Державний університет інфраструктури та технологій
ORCID ID: [0009-0003-0898-9909](https://orcid.org/0009-0003-0898-9909)

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ ЗА ВИДАМИ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПОТОКІВ

Аналіз зовнішньоторговельних відносин дає змогу країнам та підприємствам, що здійснюють міжнародну торгівлю, адаптуватися до змін у світовій торговельній системі, ефективно реагувати на виклики та використовувати можливості для економічного зростання. Крім того, такий аналіз сприяє зміцненню міжнародних економічних зв'язків, підвищенню конкурентоспроможності національних економік і поліпшенню добробуту населення.

Динамічність процесу розвитку зовнішньої торгівлі вимагає постійного моніторингу її стану, визначення і врахування факторів, що впливають на ефективність зовнішньоторговельної діяльності, тому в статті досліджено показники експорту й імпорту України за агрегованими технологічними товарними групами за період 2018 – 2022 рр., визначені головні торговельні партнери та оцінено збалансованість зовнішньої торгівлі за допомогою коефіцієнта покриття імпорту експортом. Більш детально проаналізовано торгівлі відносини з найбільшими партнерами України – Польщею і Китаєм.

Структура товарного експорту та зміни, які в ній відбуваються, свідчать про її незадовільний характер. Така структура не дозволяє повноцінно конкурувати на міжнародних ринках українським товарам. Поки що, Україна залишається переважно сировинною країною. Якщо розглядати другу складову зовнішньоторговельних відносин – товарний імпорту, то можна сказати, що він постійно перевищує величину експорту, що є негативним фактором з точки зору ефективності національної економіки.

Визначено, що зовнішньоторговельні відносини України перебувають у стані динамічної еволюції, що формується як можливостями, так і викликами. Стратегічні зусилля країни, спрямовані на диверсифікацію експортних ринків, зменшення залежності від імпорту енергоносіїв та зміцнення економічних зв'язків з ЄС мають важливе значення для сприяння сталому зростанню.

Продовження реформ, інвестиції в ключові сектори та використання переваг торговельних угод матимуть вирішальне значення для забезпечення ефективної діяльності України в складних умовах глобальної торгівлі. Оскільки країна адаптується до мінливого геополітичного та економічного ландшафту, її зовнішньоторговельні відносини залишатимуться вирішальним фактором економічного процвітання та глобальної інтеграції.

Ключові слова: зовнішньоекономічні відносини, міжнародна (зовнішня) торгівля, торговельні потоки, аналітичний моніторинг, міжнародний аналіз, зовнішньоторговельна діяльність підприємств.

Maryna KOVBATIUK,

Candidate of Sciences Economics, Professor,
Professor of Department of Theoretical and Applied Economics,
State University of Infrastructure and Technologies

George KOVBATIUK,

Assistant of Department of Theoretical and Applied Economics,
State University of Infrastructure and Technologies

Viktoriia SHKLIAR,

Candidate of Sciences Economics, Associate Professor,
Associate Professor of Department
of Theoretical and Applied Economics,
State University of Infrastructure and Technologies

Andrii PIETUKHOV,

PhD student, State University of Infrastructure and Technologies

ANALYSIS OF THE CURRENT STATE OF UKRAINE'S FOREIGN TRADE RELATIONS BY TYPES OF TRADE FLOWS

The analysis of foreign trade relations enables countries and businesses engaged in international trade to adapt to changes in the global trading system, respond effectively to challenges, and seize opportunities for economic growth. In addition, such analysis contributes to strengthening international economic ties, increasing the competitiveness of national economies, and improving the welfare of the population.

The dynamism of the process of foreign trade development requires constant monitoring of its state, identification and consideration of factors affecting the efficiency of foreign trade activities, so the article examines the indicators of Ukraine's exports and imports by aggregated technological product groups for the period 2018 – 2022, identifies the main trading partners and assesses the balance of foreign trade using the import-export coverage ratio. Trade relations with Ukraine's largest partners, Poland and China, are analysed in more detail.

The structure of merchandise exports and the changes that are taking place in it indicate its unsatisfactory nature. This structure does not allow Ukrainian goods to compete fully on international markets. So far, Ukraine remains a primarily raw material country. If we consider the second component of foreign trade relations – commodity imports – we can say that they constantly exceed exports, which is a negative factor in terms of the efficiency of the national economy.

It is determined that Ukraine's foreign trade relations are in a state of dynamic evolution, which is shaped by both opportunities and challenges. The country's strategic efforts to diversify export markets, reduce dependence on energy imports, and strengthen economic ties with the EU are essential to promote sustainable growth.

Continued reforms, investments in key sectors, and taking advantage of trade agreements will be crucial to ensure that Ukraine performs well in a challenging global trade environment. As the country adapts to the changing geopolitical and economic landscape, its foreign trade relations will remain a crucial factor in economic prosperity and global integration.

Keywords: *foreign economic relations, international (foreign) trade, trade flows, analytical monitoring, international analysis, foreign trade activities of enterprises.*

Постановка проблеми. В умовах глобалізації та взаємозалежності світових економік аналіз зовнішньоторговельних відносин набуває особливої актуальності. Він дає змогу країнам адаптуватися до змін у світовій торговельній системі, ефективно реагувати на виклики та використовувати можливості для економічного зростання. Крім того, такий аналіз сприяє зміцненню міжнародних економічних зв'язків, підвищенню конкурентоспроможності національних економік і поліпшенню добробуту населення. У період глобальних економічних потрясінь, таких як фінансові кризи, пандемії, воєнні конфлікти, цей аналіз допомагає розробити стратегічні заходи для мінімізації негативних наслідків і підтримки сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи залежність національних економік від стану зовнішньоторговельної діяльності, питанням її аналізу і визначення ефективних шляхів покращення присвячено достатньо праць науковців. Дану тематику вивчали у своїх дослідженнях Батракова Т., Фоменко С. [1], Глущенко Я.І., Сторчак В.М. [2], Петрова Г.Є., Войтов С.Г., Зельдін А.В. [3], Петухова В. О. [4], Притула Х.М., Заїка О.О., Кирик І. [5-6], Редько К., Ткаченко І. [7], Шепель Т.В. [8] та ін. Автори цієї статті також займалися даною проблематикою у своїх дослідженнях [9 – 10].

Проте динамічність процесу розвитку зовнішньої торгівлі вимагає постійного моніторингу її стану, визначення і врахування факторів, що впливають на ефективність зовнішньоторговельної діяльності.

Метою статті є дослідження показників експорту й імпорту України за період 2018 – 2022 років, визначення головних торговельних партнерів та оцінка впливу зовнішньої торгівлі на економіку країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Торговельна діяльність, як одна з найважливіших складових економіки України, від якої залежить якість життя людини, розвиток економіки та її конкурентоспроможність, сьогодні проходить динамічний трансформаційний етап посткризового розвитку. Міжнародна торгівля товарами та послугами має вагоме значення для будь-якої країни світу, а окремі держави отримують лівову частку доходів завдяки експорту до інших країн. Аналіз сформованої системи міжнародних торговельних зв'язків у міжнародних економічних відносинах надає можливість прогнозування тенденцій у міжна-

родній економіці та розуміння місця України в глобальній системі міжнародної торгівлі [1].

Останніми роками Україна бере активну участь у міжнародній торгівлі, при цьому демонструючи значне зростання експорту та імпорту різної продукції. Економіка країни залежить від торговельних відносин з іншими країнами, і для розуміння поточної ситуації важливо розглянути історичний контекст, особливості співробітництва та прогнози на майбутнє [11].

Динаміка загального обсягу експорту й імпорту України за період з 1995 по 2022 рік свідчить про таке (рис. 1).

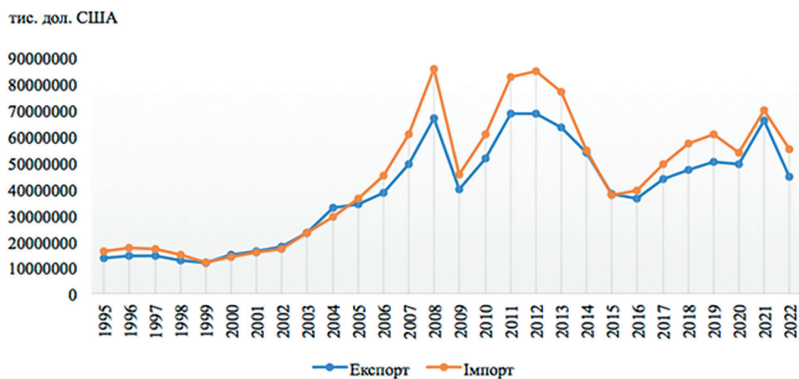

Рис. 1. Динаміка загального обсягу експорту та імпорту України за період з 1995 по 2022 рік

Джерело: побудовано за [12]

За період, що досліджується, з 1995 по 2022 рік обсяг і експорту, й імпорту товарів виріс більше ніж в три рази, але загальна тенденція росту відрізняється нерівномірністю показників. З 1995 по 2008 рік спостерігається зростання показників зовнішньої торгівлі, в 2008 році вона досягла свого максимуму – 6,7 млрд доларів експорту та 8,54 млрд доларів імпорту товарів. Період з 2009 по 2022 роки характеризується більш активними коливаннями під впливом зовнішніх факторів.

Так, за останнє десятиліття торговельні відносини України суттєво змінилися, і Європейський Союз став ключовим партнером. Угода про поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі з ЄС, укладена у 2016 році, сприяла розширенню доступу українських товарів на європейські ринки. Як результат, зараз на ЄС припадає понад 40% загального обсягу торгівлі України.

І навпаки, торгівля з Росією різко скоротилася через геополітичну напруженість та економічні санкції. Хоча колись Росія була найбільшим торговельним партнером України, її частка зменшилася, що змусило Україну шукати нові ринки збуту в Азії, на Близькому Сході та в Північній Америці. Активний вплив на стан зовнішньоторговельних відносин України здійснили: пандемія Covid-19 та воєнна агресія з боку Росії.

Більш детальний аналіз експорту та імпорту ґрунтується на відповідних класифікаціях торговельних потоків [13].

Враховуючи інноваційні процеси, що відбуваються в світовій економіці, більш актуальною класифікацією є, так звана, Lall classification, яка ґрунтується на доступних показниках технологічної активності у виробництві та відповідає концепції щодо технологічного рейтингу виготовленої продукції [14].

Група товарів відповідно даної класифікації наведена в таблицях 1 і 2.

Як бачимо, за останні п'ять років спостерігається зменшення загального обсягу експорту товарів із України на 2,9 млрд доларів, або 6,11%. Дана тенденція викликана за рахунок скорочення експорту продукції інших сировинних виробництв (на 839 млн дол., або 16,76%); іншої низкотехнологічної продукції (на 2622 млн дол., або 39,57%); продукції переробної промисловості (на 2929 млн дол., або 41,57 %); продукції машинобудування (на 655 млн дол., або 16,52 %); продукції високотехнологічних виробництв (на 547 млн дол., або 35 %).

Разом з тим, за певними групами відбулося збільшення товарного експорту – первинної продукції (на 3572 млн дол, або 27,65%); продукції сировинних агропромислових виробництв (на 1345 млн дол, або 16,16%); продукції автомобільної промисловості (на 4 млн дол, або 3,8%); іншої продукції (на 45 млн дол, або 7,57%).

Таблиця 1. Динаміка товарного експорту України за агрегованими технологічними товарними групами, млн доларів

Група товарів	Роки					Відхилення	
	2018	2019	2020	2021	2022	Абсолютне	Відносне
Загальний обсяг експорту	47334	50054	49230	65870	44443	-2891	93,89
Первинні продукти	12922	16138	15038	18471	16494	3572	127,65
Сировинні виробництва: агропромислові	8326	8330	9412	11464	9672	1345	116,16
Сировинні виробництва: інші	5009	5376	5885	9433	4170	-839	83,24
Низькотехнологічні виробництва: текстильна, швейна та взуттєва промисловість	1171	1134	1032	1153	905	-265	77,29
Низькотехнологічні виробництва: інша продукція	6626	6070	5321	9017	4004	-2622	60,43
Середньотехнологічні виробництва: автомобільна промисловість	100	107	89	124	104	4	103,80
Середньотехнологічні виробництва: переробна промисловість	7045	6917	6532	9407	4117	-2928	58,43
Середньотехнологічні виробництва: машинобудування	3967	3899	4045	4718	3311	-655	83,48
Високотехнологічні виробництва: електроніка та електротехнічна продукція	994	816	763	914	648	-345	65,22
Високотехнологічні виробництва: інші	564	559	564	536	363	-201	64,27
Інша продукція	605	704	538	628	651	45	107,57

Джерело: складено авторами за [12]

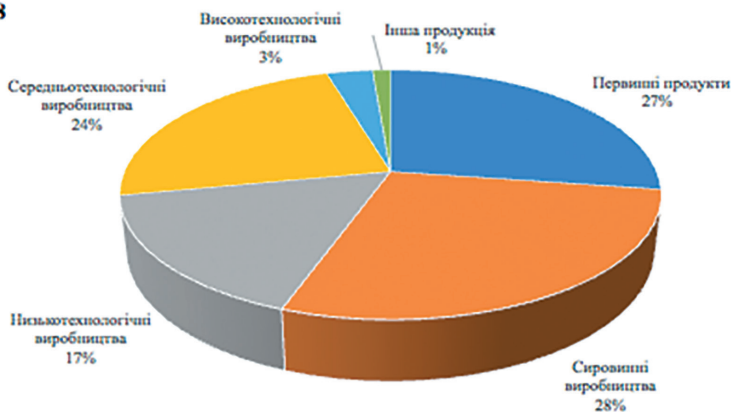
Таблиця 2. Динаміка товарного імпорту України за агрегованими технологічними товарними групами, млн доларів

Група товарів	Роки					Відхилення	
	2018	2019	2020	2021	2022	Абсолютне	Відносне
Загальний обсяг імпорту	57187	60799	53674	69962	55224	-1963	96,57
Первинні продукти	11175	10372	7969	11141	7782	-3392	69,64
Сировинні виробництва: агропромислові	4041	4388	4771	5916	4014	-26	99,33
Сировинні виробництва: інші	8628	8431	5852	8873	10644	2016	123,37
Низькотехнологічні виробництва: текстильна, швейна та взуттєва промисловість	2136	2632	2588	3092	2970	834	139,06
Низькотехнологічні виробництва: інша продукція	4278	4634	4235	5440	3498	-779	81,78
Середньотехнологічні виробництва: автомобільна промисловість	3613	5204	4957	6217	4539	926	125,63
Середньотехнологічні виробництва: переробна промисловість	7148	7206	6460	8886	6103	-1045	85,37
Середньотехнологічні виробництва: машинобудування	8097	8405	7900	10050	5944	-2153	73,41
Високотехнологічні виробництва: електроніка та електротехнічна продукція	4981	6011	4977	5752	4457	-523	89,49
Високотехнологічні виробництва: інші	2481	2824	3128	3875	2641	159	106,44
Інша продукція	604	689	830	716	2626	2022	434,70

Джерело: складено авторами за [12]

Структурні зміни в обсязі товарного експорту наведені на рис. 2.

2018

2022

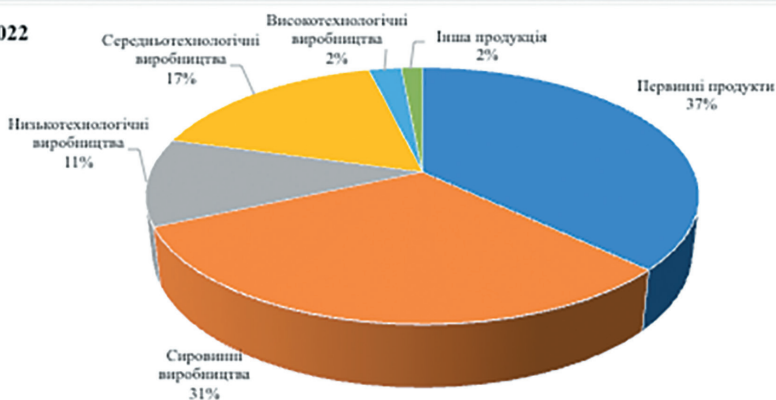

Рис. 2. Структура товарного експорту України

Джерело: побудовано авторами за [12]

Зміни в структурі товарного експорту також свідчать про те, що частка первинних продуктів за п'ять років збільшилась на 10%, сировинних виробництв – на 3%, іншої продукції – на 1%. Водночас відбулося зменшення частки середньотехнологічних (на 7%) та високотехнологічних виробництв (на 1%).

Така структура товарного експорту та зміни, які в неї відбуваються, свідчать про її незадовільний характер. Така структура не дозволяє повноцінно конкурувати на міжнародних ринках українським товарам. Поки що, Україна залишається переважно сировинною країною.

Якщо розглядати другу складову зовнішньоторговельних відносин – товарний імпорт, то можна сказати, що він постійно перевищує величину експорту, що не є позитивним фактором з точки зору ефективності національної економіки.

Динаміка товарного імпорту України за агрегованими технологічними товарними групами за 2018 – 2022 рр. свідчить, що незважаючи зменшення загального обсягу імпорту на 3,43 % за цей період часу, його величина більш ніж на 10 млрд доларів перевищує величину експорту. Зменшення обсягів імпорту відбулося за рахунок скорочення імпорту первинної продукції (на 3392 млн дол., або 30,36%); іншої низкотехнологічної продукції (на 779 млн дол., або 18,22%); продукції переробної промисловості (на 1045 млн дол., або 14,63%); продукції машинобудування (на 2153 млн дол., або 26,59%); продукції високотехнологічних виробництв (на 523 млн дол., або 10,51%).

У першу чергу, такі зміни обумовлені вторгненням Росії в Україну та ускладненням міжнародної логістики.

Однак присутня і позитивна динаміка показників: збільшився імпорт продукції інших сировинних виробництв (на 2016 млн дол., або 23,37%); продукції текстильної, швейної та взуттєвої промисловості (на 834 млн дол., або 39,06%); продукції автомобільної промисловості (на 926 млн дол., або 25,63%); продукції інших високотехнологічних виробництв (на 159 млн дол., або 6,44%).

Структурні зміни в обсязі товарного імпорту наведені на рис. 3.

Зміни в структурі товарного імпорту також свідчать про те, що частка сировинних виробництв за п'ять років збільшилась на 4%, продукції низькотехнологічних виробництв – на 1%, іншої продукції – на 4%. В той же час відбулося зменшення частки первинних продуктів (6%) та частки середньотехнологічних (на 3%). Частка продукції високотехнологічних виробництв залишилась без змін.

Варто зазначити, що змінився топ-5 країн-партнерів України у сфері зовнішньої торгівлі (таблиця 3).

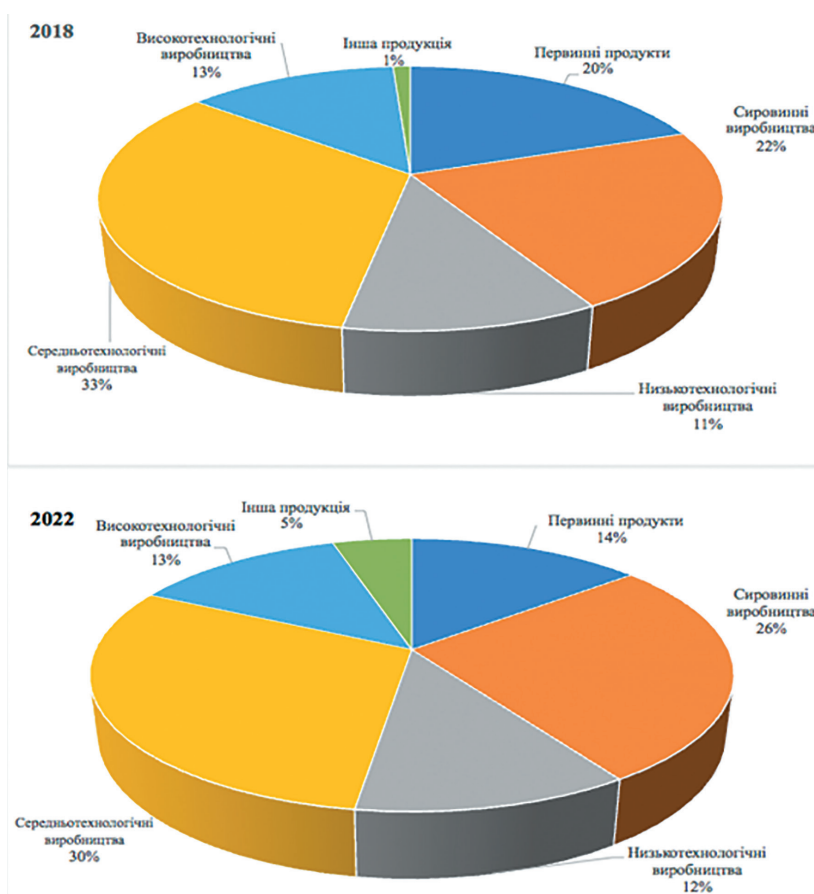

Рис. 3. Структура товарного імпорту України

Джерело: побудовано авторами за [12]

Всі роки своєї незалежності Україна прагне зміцнити торговельні зв'язки і активно співпрацює з різними країнами. Головні характерні риси сучасного стану партнерських відносин полягають у такому:

Китай. Останніми роками стратегічне партнерство між Китаєм та Україною зміцнюється, особливо у сферах технологій, сільського господарства та інфраструктури;

Європейський Союз. Країни, такі як Німеччина, Польща та Італія, є важливими партнерами для України, особливо після підписання Угоди про асоціацію з ЄС;

США. Американський ринок привабливий для українських експортерів, а співпраця у сфері оборони та енергетики продовжує розширюватися;

Близький Схід та Туреччина. Цей регіон стає все більш важливим для України, особливо у секторі агропродукції.

Інші країни також відіграють свою роль у економіці України, створюючи багатогранну та різноманітну картину торгових зв'язків [11].

Таблиця 3. ТОП-5 країн-партнерів України у сфері зовнішньої торгівлі (2023 рік)

За обсягом експорту			За обсягом імпорту		
рейтинг	країна	обсяг	рейтинг	країна	обсяг
1	Польща	\$3,4 млрд (13,7%)	1	Китай	\$6,5 млрд (15,7%)
2	Румунія	\$2, млрд (10,6%)	2	Польща	\$4,4 млрд (10,6%)
3	Китай	\$1,8 млрд (7,3%)	3	Туреччина	\$3,4 млрд (8,2%)
4	Туреччина	\$1,8 млрд (7,3%)	4	Німеччина	\$3,2 млрд (7,8%)
5	Німеччина	\$1,3 млрд (5,2%)	5	США	\$1,8 млрд (4,4%)

Джерело: складено авторами за [15]

Розглянемо більш детально торгівлі відносини з найбільшими партнерами України – Польщею і Китаєм.

Економічні зв'язки України і Польщі в сфері торгового співробітництва зросли вдвічі за обсягами експорту і на 50,7 % за обсягами імпорту (рис. 4 – 5).

Збільшення експорту відбулося за рахунок росту продажів первинних продуктів, продукції сировинного та середньотехнологічного виробництва. Імпорт товарів зріс внаслідок збільшення обсягів продукції сировинного виробництва більш ніж в 6 разів за період, що аналізується. Коефіцієнт покриття імпорту експортом склав 0,89 у 2018 році і 1,22 у 2022 році, тобто ситуація покращилась.

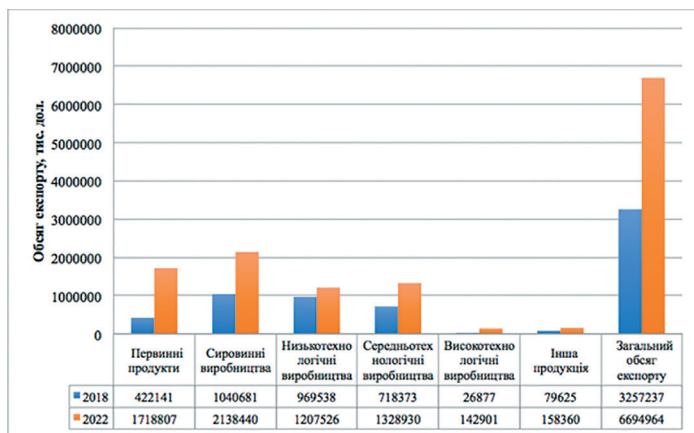

Рис. 4. Динаміка експорту України до Польщі в розрізі технологічних товарних груп

Джерело: побудовано авторами за [12]

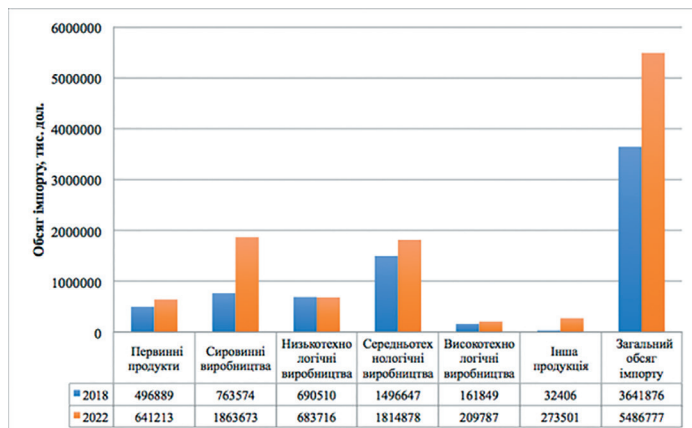

Рис. 5. Динаміка імпорту України з Польщі в розрізі технологічних товарних груп

Джерело: побудовано авторами за [12]

Аналіз зовнішньоторговельних показників між Україною і Китаєм показує іншу картину. За період, що аналізується, зросли об-

сяги експорту (на 13,15 %) і обсяги імпорту (на 13,81 %) (рис. 6 – 7). Тобто зростання відбувається пропорційно.

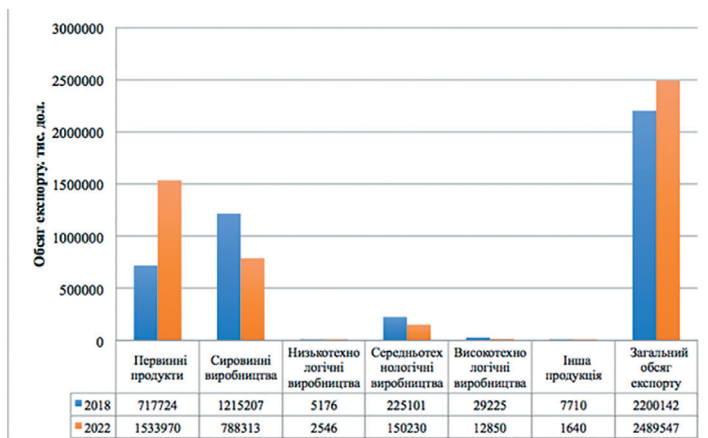

Рис. 6. Динаміка експорту України до Китаю в розрізі технологічних товарних груп

Джерело: побудовано авторами за [12]

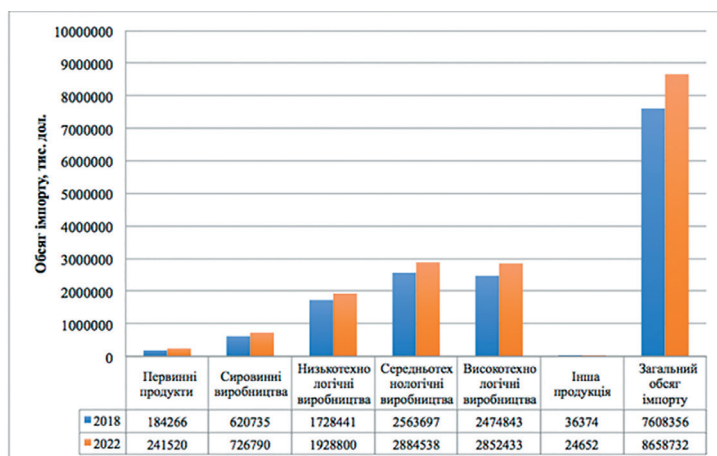

Рис. 7. Динаміка імпорту України з Китаю в розрізі технологічних товарних груп

Джерело: побудовано авторами за [12]

Якщо дивитися в розрізі технологічних товарних груп, то можна відмітити кардинальну різницю між групами експорту і групами імпорту. Зростання експорту відбувається за рахунок збільшення продажів первинних продуктів (залізна руда, кукурудза, ячмінь і соняшникова олія), а зростання імпорту – за рахунок збільшення продукції середньо- та високотехнологічного виробництва (споживчі та промислові товари, машини, обладнання та інше). Коефіцієнт покриття імпорту експортом не змінився і склав 0,29 і у 2018 році і у 2022 році, тобто Україна дуже залежить від китайського імпорту.

Отже, в експортному портфелі України переважають сільськогосподарська продукція та товари сировинного виробництва, що відображає багаті природні ресурси та промисловий потенціал країни. У 2022 році експорт сільськогосподарської продукції, зокрема зернових, соняшникової олії та інших харчових продуктів, становив значну частку від загальної вартості експорту. Стійкість цього сектору пояснюється родючими ґрунтами та сприятливим кліматом України, які сприяють високоврожайному рослинництву.

Промисловий експорт, зокрема металургійної продукції, такої як сталь та чавун, також відіграє важливу роль. Незважаючи на виклики, пов'язані з коливанням світових цін на сировинні товари та регіональними конфліктами, промисловий сектор України зумів зберегти свої позиції на міжнародних ринках. Крім того, експорт машин та обладнання дещо зріс, що свідчить про зусилля з диверсифікації промислової бази.

Що стосується імпорту, то Україна значною мірою залежить від енергетичних ресурсів для задоволення своїх внутрішніх потреб. Енергетична залежність країни має глибокі наслідки для її торговельного балансу та економічної стабільності. Зусилля з диверсифікації джерел енергії та підвищення енергоефективності тривають, але імпорт енергетичних товарів залишається критично важливим аспектом торговельних потоків України.

Імпорт машин та обладнання також є значним, що зумовлено необхідністю модернізації промислового та сільськогосподарського секторів України. Сучасне обладнання з Європейського Союзу та інших країн має важливе значення для підвищення продуктивності та конкурентоспроможності. Імпорт споживчих товарів, хоча й менший за обсягами, відображає зростаючий попит на різноманітні товари серед українських споживачів.

Оцінити збалансованість зовнішньої торгівлі можна за допомогою коефіцієнта покриття імпорту експортом (рис. 8).

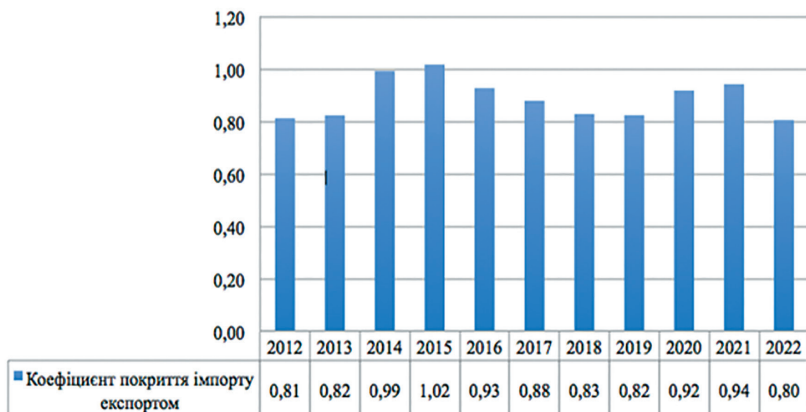

Рис. 8. Динаміка коефіцієнта покриття імпорту експортом

Джерело: побудовано авторами за [12]

Значення даного коефіцієнта повинно бути не менше 1. Як бачимо, такого рівня показник досяг тільки у 2014 – 2015 рр. Традиційно, імпорт в Україну перевищує експорт. Структура експорту також повинна бути кращою. Необхідно намагатися підвищити частку продукції високотехнологічних виробництв та більш ефективно використовувати експортний потенціал України.

Для розкриття сутності економічного потенціалу зовнішньоекономічної діяльності потрібно зосередити увагу на експортних та імпортних можливостях, а також на міжнародній співпраці підприємств України, що, в свою чергу, потребує перегляду зовнішньоекономічної політики держави щодо підтримки національних виробників, нарощування їхнього експортного потенціалу, усунення ефекту імпортозаміщення, оптимізації товарної та географічної структури експорту-імпорту [8].

Висновки та пропозиції. Отже, зовнішньоторговельні відносини України перебувають у стані динамічної еволюції, що формується як можливостями, так і викликами. Стратегічні зусилля країни, спрямовані на диверсифікацію експортних ринків, зменшення залежності від імпорту енергоносіїв та зміцнення еконо-

мічних зв'язків з ЄС мають важливе значення для сприяння сталому зростанню.

Продовження реформ, інвестиції в ключові сектори та використання переваг торговельних угод матимуть вирішальне значення для забезпечення ефективної діяльності України в складних умовах глобальної торгівлі. Оскільки країна адаптується до мінливого геополітичного та економічного ландшафту, її зовнішньоторговельні відносини залишатимуться вирішальним фактором економічного процвітання та глобальної інтеграції.

© **Ковбатьок М.В., Ковбатьок Г.О., Шкляр В.В., Петухов А.С., 2024**

ЛІТЕРАТУРА

1. Батракова Т., Фоменко С. Сучасний стан зовнішньої торгівлі України в умовах економічної нестабільності. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 4 (04). С. 56 – 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.4-10>.
2. Глущенко Я.І., Сторчак В.М. Аналіз зовнішньоторговельних відносин України і Китайської Народної Республіки. *Економіка і суспільство*. 2018. №16. С. 50 – 57.
3. Петрова Г.Є., Войтов С.Г., Зельдін А.В. Аналіз сучасного стану зовнішньої торгівлі України. *Держава і регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2019. № 4 (109). С. 20 – 25. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2019-4-3>.
4. Петухова В. О. Аналіз зовнішньоторговельних зв'язків національних економік та України в глобальній системі міжнародної торгівлі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2016. Вип. 6 Ч. 2. С. 149 – 155.
5. Притула Х.М., Заїка О.О. Розвиток торговельно-економічного співробітництва України та ЄС в умовах глобальних трансформаційних процесів. *Ефективна економіка*. 2023. №8. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1986>.
6. Притула Х., Кирик І. Оцінювання структури та динаміки зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС. *Економіка та суспільство*. 2023 (54). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-60>.
7. Редько К., Ткаченко І. Аналіз структури міжнародної торгівлі України з ЄС. *Економічний вісник НТУУ "Київський політехнічний інститут*. 2021. № 18. С. 39 – 43. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.18.2021.231178>.

8. Шепель Т. В. Сучасні реалії та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України. *Бізнес Інформ*. 2021. №1. С. 49–58. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-1-49-58>.

9. Ковбатиук Г.О., Ковбатиук М.В. Порівняльний аналіз технологічної структури експорту різних країн світу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. Вип. 31. Херсон: ВД «Гельветика», 2020. С. 47 – 53. DOI: 10.32782/2413-9971/2020-31-8.

10. Kovbatiuk M., Kovbatiuk G., Shkliar V. Assessment model of goods exports of Ukraine to world integration associations. *Baltic Journal of Economic Studies*. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2023. Vol. 9. No. 1. Pp. 71 – 81. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2023-9-1-71-81>.

15. Торгові відносини України: Аналіз та прогнози на майбутнє. URL: <https://fialan.ua/ua/news/fialan-news/torgovi-vidnosini-ukrajini-analiz-ta-prognozi-na-majbutne/>.

16. United Nations Conference on Trade and Development (officialsite). URL: <https://unctadstat.unctad.org>.

17. Ковбатиук Г.О., Ковбатиук М.В. Підходи до класифікації торговельних потоків при аналізі структури товарного експорту. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія "Міжнародні економічні відносини та світове господарство"*. Вип. 38. Херсон: ВД «Гельветика», 2021. С. 52 – 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2021-38-9>.

18. Lall S. The Technological Structure and Performance of Developing Country Manufactured Exports, 1985-1998. Working Paper Number 44. Queen Elizabeth House, University of Oxford. 2000. 39 p.

19. Мухин Д. ТОП-5 партнерів України в зовнішній торгівлі. URL: <https://thepage.ua/ua/news/top-5-partneriv-ukrajini-v-zovnishnij-torgivli-v-2023-roci>.

REFERENCES

1. Batrakova T., Fomenko S. Suchasnyi stan zovnishnoi torhivli Ukrainy v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti. [Current state of Ukraine's foreign trade in the context of economic instability]. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*. 2023. No. 4 (04). Pp. 56 – 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.4-10>.

2. Hlushchenko Ya.I., Storchak V.M. Analiz zovnishnotorhovelynykh vidnosyn Ukrainy i Kytajskoi Narodnoi Respubliki [Analysis of Foreign Trade Relations between Ukraine and China]. *Ekonomika i suspilstvo*. 2018. No. 16. Pp.50 – 57.

3. Petrova H.Ie., Voitov S.H., Zeldin A.V. Analiz suchasnoho stanu zovnishnoi torhivli Ukraïny.[Analysis of the current state of Ukraine's foreign trade]. Derzhava i rehiony. Serii: *Ekonomika ta pidprijemnytstvo*. 2019. No. 4 (109). Pp. 20 – 25. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2019-4-3>.

4. Petukhova V. O. Analiz zovnishnotorhovelnykh zviazkiv natsionalnykh ekonomik ta Ukrainy v hlobalnii systemi mizhnarodnoi torhivli [Analysis of foreign trade relations of national economies and Ukraine in the global system of international trade]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu: Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*. Uzhhorod : Vydavnychi dim «Helvetyka». 2016. Vyp. 6. Ch. 2. Pp. 149 – 155.

5. Prytula Kh.M., Zaika O.O. Rozvytok torhovelno-ekonomichnoho spivrobitnytstva Ukrainy ta YeS v umovakh hlobalnykh transformatsiinykh protsesiv [Development of trade and economic cooperation between Ukraine and the EU in the context of global transformation processes]. *Efektivna ekonomika*. 2023. No. 8. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1986>.

6. Prytula Kh., Kyryk I. Otsinennia struktury ta dynamiky zovnishnoi torhivli Ukrainy z krainamy YeS. [Assessment of the structure and dynamics of Ukraine's foreign trade with the EU]. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2023 (54). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-60>.

7. Redko K., Tkachenko I. Analiz struktury mizhnarodnoi torhivli Ukraïny z YeS [Analysis of the structure of Ukraine's international trade with the EU]. *Ekonomichnyy visnyk NTUU Kyïvskyy politekhnichnyy institut*. 2021. No. 18. Pp. 39 – 43. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.18.2021.231178>.

8. Shepel T. V. Suchasni realii ta perspektyvy rozvytku zovnishnoi torhivli Ukrainy [Current Realities and Prospects for the Development of Ukraine's Foreign Trade]. *Biznes Inform*. 2021. No. 1. Pp. 49 – 58. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-1-49-58>.

9. Kovbatiuk M.V., Kovbatiuk H.O. Porivnialnyi analiz tekhnolohichnoi struktury eksportu riznykh krain svitu [Comparative analysis of the technological structure of exports from different countries]. *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu: Serii «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo»*. Vyp. 31. Kherson: VD «Helvetyka», 2020. Pp. 47 – 53. DOI: 10.32782/2413-9971/2020-31-8.

10. Kovbatiuk M., Kovbatiuk G., Shkliar V. Assessment model of goods exports of Ukraine to world integration associations. *Baltic Journal of Economic Studies*. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2023. Vol. 9. No.1. Pp. 71 – 81. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2023-9-1-71-81>.

11. Torhovi vidnosyny Ukrainy: Analiz ta prohnozy na maibutnie [Ukraine's trade relations: Analysis and future forecasts]. URL: <https://fialan.ua/ua/news/fialan-news/torgovi-vidnosini-ukrajini-analiz-ta-prohnozi-na-majbutne/>.

12. United Nations Conference on Trade and Development (officialsite). URL:<https://unctadstat.unctad.org>.

13. Kovbatiuk M.V., Kovbatiuk H.O. Pidkhody do klasyfikatsii torhovelnykh potokiv pry analizi struktury tovarnoho eksportu [Approaches to the classification of trade flows in the analysis of the structure of merchandise exports.]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu: Seriiia «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo»*. Vyp. 38. Kherson: VD «Helvetyka», 2021. Pp. 52–57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2021-38-9>.

14. Lall S. The Technological Structure and Performance of Developing Country Manufactured Exports, 1985-1998. Working Paper Number 44. Queen Elizabeth House, University of Oxford. 2000. 39 p.

15. Mukhyn D. TOP-5 partneriv Ukrainy v zovnishnii torhivli [TOP-5 partners of Ukraine in foreign trade]. URL: <https://thepage.ua/ua/news/top-5-partneriv-ukrayini-v-zovnishnij-torgivli-v-2023-roci>.

СТАТТЯ НАДІЙШЛА ДО РЕДАКЦІЇ 14.06.2024